

Stockholm
20190524

Vänsterpartiets program för klimaträttvisa

Vänsterpartiet
www.vansterpartiet.se

En politik som förenar

Det går att både vara en del av bensinupproret och att gå med i dagens globala klimatstrejk. Vänsterpartiet har en politik som förenar perspektiven och gör det möjligt för människor att ha råd att leva goda liv, även där bensinbilar i dag behövs, och en plan för att ställa om till fossilfritt samhälle.

Vi har kanske tio år kvar. Tio år innan det är försent att stoppa en skenande uppvärmning av vår planet. Gör vi ingenting får det katastrofala konsekvenser för mänskligheten. Den värld vi känner till idag skulle aldrig mera bli sig lik igen.

Hundra företag var ansvariga för 71 procent av alla fossila utsläpp i världen mellan åren 1988 och 2017. Oljebolagen Exxonmobile, Shell, BP och Chevron är några av de värsta klimatbovarna. Det här är företag som tjänar astronomiska summor på att utvinna fossilbränslen. Det ligger i deras intresse att fortsätta tjäna ännu mera pengar till sina ägare. De bryr sig inte om att de samtidigt styr oss alla mot avgrunden. Det är ett skrupellöst beteende mot mänskligheten och vår planet. Vi politiker måste sätta stopp för det. Marknaden klarar inte av det själv.

Den förändringen är bara möjlig att genomföra om vi samtidigt ökar jämlikheten – minskar inkomstklyftorna och gör det möjligt att leva och bo i hela landet.

Sverige ser väldigt olika ut beroende på vart man befinner sig i landet. Kommuner emellan skiljer sig enormt vad gäller inkomstnivåer, hälsa, utbildningsresultat, tillgång till service, nivåer på kommunalskatt. Om de rikaste inte bidrar efter förmåga och staten samtidigt drar sig undan sitt ansvar, blir såväl orättvisorna och upplevelsen av dessa starkare.

Landets fattigaste kommuner finns på landsbygden medan de rikaste framförallt finns i Stockholm, med Danderyd, Lidingö och Täby i topp. Landets tio fattigaste kommuner – Årjäng, Eda och Ljusnarsberg har lägst inkomster - ligger dock alla utanför storstäderna. I många av de fattigaste kommunerna är tillgången till grundläggande service mer urholkad, eller saknas nästan helt.

När värmskatten avskaffas, det vill säga den skatt som enbart betalas av de 10 procent med absolut högst inkomster, gynnas framförallt kommuninvånarna i de rikaste kommunerna: i Danderyd får 16% sänkt skatt medan i värmländska Hagfors får 0% av invånarna sänkt skatt. Även RUT och ROT liksom ränteavdrag, som är stora poster i statsbudgeten, gynnar framförallt höginkomsttagare i storstäderna. Det är bidrag som har omvänd fördelningsprofil.

Ett Sverige för alla, inte bara de rika

Vänsterpartiet har konkreta förslag som gör Sverige mer jämlikt och samtidigt bättre rustat för de klimatutmaningar vi står inför.

- Vänsterpartiet vill se en översyn av det kommunala utjämnningssystemet så att utjämnningen verkligen ökar. I dag finns många små kommuner. Landets minsta kommun har drygt 2000 invånare. Många kommuner har få invånare med tuffa demografiska förutsättningar. Många gånger är de avflyttningskommuner och många har stora avstånd. Staten bör ta ett större ansvar för dessa och garantera en lägsta rimlig servicenivå. Självklart ska man kunna bo kvar, flytta till dessa kommuner och få tillgång till service av bra kvalitet.
- Staten måste ta ansvar för att glesbygdskommuner får tillgång till arbetskraft. Att få personal i äldreomsorg, förskola, skola är många gånger ett särskilt stort problem där. Därför bör staten, SKL, Hela landet ska leva och parterna, gemensamt arbeta i en personalförsörjningskommission för gles- och landsbygd. Avskrivning av studiemedel i bristyrken ska införas. Ett särskilt utbildningsstöd införs där kommuner kan erbjuda lön för studier och arbete i kombination. Där till exempel en som studerar till förskollärare eller undersköterska ska kunna studera halvtid, jobba halvtid och få 80% av lönen.
- Vänsterpartiet vill återuppbygga samhällsservicen i glesbygden och förorten. Därför vill vi bland annat satsa på särskilda bussar som ska göra viktig samhällsservice tillgänglig i områden som svikits av tidigare regeringar. På samma sätt som bokbussen funnits på många orter sedan 1940-talet, ska fler viktiga samhällsfunktioner, via servicebussen, komma till orten regelbundet. Vi vill också se fler servicekontor och nedläggningen av statliga myndigheter på landsbygden måste få ett stopp.
- Vänsterpartiet vill se bättre möjligheter för personalägda företag, sociala företag, kooperativ gemensamt ägda företag - som många gånger finns på landsbygden - där bygden gemensamt går ihop och räddar affären, skolan, vårdcentralen eller macken eller bygger infrastruktur. Det kan handla om tågplattformar, fiber, gårdsbutiker, mejerier och dylikt. Vi vill ge ALMI och SBAB ett särskilt uppdrag att stödja sådana initiativ med tillgång till stöd för affärsplaner och lån.
- Vänsterpartiet vill att reformen om avgiftsfri kollektivtrafik för skolungdomar på sommarloven återinförs. Syftet är att stärka barn och ungdomars möjlighet till en ökad vardagsfrihet i familjer som har svårt att få pengarna att räcka till. Vänsterpartiet vill också se satsningar på lägre priser och ökad tillgänglighet och en särskild satsning på kollektivtrafik på landsbygden.
- Vänsterpartiet vill ha ett avståndsbaserat reseavdrag som gynnar landsbygden och som stimulerar resande med kollektivtrafik och som är bra för miljön och klimatet.

- Vänsterpartiet vill införa ett konverteringsstöd för att stimulera gas- och eldrift i begagnade bilar. En premie bör införas till bilägare som genomför en sådan konvertering av sin bensin- eller dieselbil.
- Under förra mandatperioden drev Vänsterpartiet igenom de så kallade rättvisemiljarderna. En tioårig mångmiljardsatsning riktad till kommuner med områden som karaktäriseras av exempelvis hög arbetslöshet, låg utbildningsnivå och lågt valdeltagande. Satsningen ska användas till insatser för jobb, utbildning, service, fritid och sociala insatser. Vänsterpartiet vill att rättvisemiljarderna genomförs i enlighet med det som var överenskommet och att satsningen utökas.
- Denna mandatperiod inleddes med att inkomstskatterna sänktes med ytterligare 14 miljarder kronor efter att riksdagen röstat för Moderaternas och Kristdemokraternas budget. Trots det vill regeringen fortsätta med ofinansierade skattesänkningar genom att slopa den så kallade värnskatten. En skattesänkning som till 100 procent går till tiondelen med högst inkomster. Vänsterpartiet avvisar denna skattesänkning. Vi vill istället införa ett nytt skattesystem med sänkta inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare och höjda skatter för höginkomsttagare. Vi vill också helt slopa klyftan mellan skatt på arbetsinkomster och skatt på övriga inkomster.
- Vänsterpartiet vill avskaffa RUT-avdragen, som framförallt används av de rikaste i samhället, och istället satsa pengarna på gemensam välfärd. I första hand vill vi satsa på en bättre hemtjänst och fungerande städning av sjukhus och vårdcentraler. Vi vill också fasa ut ROT och använda pengarna till att rusta hyresbeståndet och till att bygga hyresrätter med rimliga hyror.
- Sverige är idag ett av få länder som varken har en förmögenhetsskatt, arv- och gåvoskatt eller en fastighetsskatt som är kopplad till bostadens värde. Detta gör att Sverige har bland den lägsta graden av beskattning av hushållens kapitalägande. Ett bärande inslag i den skattereform Sverige behöver göra, är en höjning av de förmögenhetsrelaterade skatterna. Vänsterpartiet anser att såväl förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt som en fastighetsskatt, som baseras på bostädernas värde, bör införas.
- Ökade kapitalinkomster ligger bakom mycket av den ökande ojämlikheten. Kapitalinkomsterna är starkt koncentrerade till de allra rikaste i samhället. Av rättvise- och offentligfinansiella skäl föreslår Vänsterpartiet att skatten på höga kapitalinkomster från kapitalvinster och utdelningar höjs och görs progressiv.
- För att kunna känna sig trygg behöver människor veta att trygghetssystemen finns där om sjukdom, funktionsnedsättning eller arbetslöshet drabbar en. Av de heltidsarbetslösa är det enbart cirka 40% som har ersättning från a- kassan. Detta måste vi göra något åt. A- kassans regelverk måste ändras så att fler omfattas och ersättningsnivåerna höjs - såväl golv som tak. Vi vill ha en sjukförsäkring att lita på. Bland annat vill vi ändra tidsgränserna, höja sjukersättningen och göra den enklare att få.

Ett fossilfritt Europa, där Sverige går före

Sverige har ett historiskt ansvar för klimatkrisen och bör vara ett föregångsland i omställning till att uppnå ett fossilfritt samhälle. För att leva upp till Parisavtalets åtaganden krävs skärpta ambitionshöjningar i klimatpolitiken. Vänsterpartiet vill att regeringen tar fram en plan för ett fossilfritt Sverige. Vänsterpartiet har redan nu konkreta förslag, också för att få ett fossilfritt Europa.

- Vänsterpartiet vill ha bindande klimatmål. Nollutsläpp i EU till 2040. Börja med att minska koldioxidutsläppen med 65 procent till 2030. Inför bindande regler och se till att de personer och företag som släpper ut mest också betalar mest
- Ändra EU-fördragen. Klimatet måste prioriteras. EU:s inre marknad och dess regleringar måste underordnas nödvändiga klimat- och miljöåtgärder.
- En grön investeringsplan. Lansera en massiv grön investeringsplan för en hundra procent förnybar energimodell. Renovera bostäder och stoppa energifattigdomen.
- Vänsterpartiet vill att bilindustrin i Europa slutar sälja bilar som går på bensin eller diesel efter 2025.
- Ingen olja, brunkol eller fossilgas ska kunna eftersökas eller utvinnas inom EU efter 2030.
- EU bör även införa ett stoppdatum för fossila drivmedel. Ett stoppdatum bör införas senast 2035.
- Energibolagen ska sluta elda kol.
- Vi ska sluta låna ut pengar till sådant som förstör klimatet och i huvudsak låna ut till sådant som ställer om.
- Företag ska göra sin produktion grönare med hjälp av en europeisk klimatinvesteringsbank.
- Skattebefrielsen på flygets bränsle måste avskaffas, och vi kommer att verka för att Sverige driver detta inom ramen för den internationella flygorganisationen ICAO.
- Den ekonomiska elitens sätt att leva förstör klimat. Därför vill vi göra om flygskatten till en Carl Bildt-skatt. Den ska vara större för dem som flyger mycket, och mindre för vanligt folk som flyger då och då.
- Skapa en europeisk tågfond för att bygga snabba förbindelser mellan huvudstäderna.
- Vi vill så snart som möjligt se satsningar på höghastighetståg samt utbyggd järnvägskapacitet såsom Fehmarnbälttunneln och nya spår mellan Sverige och Norge för att underlätta tågresandet från Norden ut på den europeiska kontinenten. Men det räcker inte att vi kan resa i Norden. Vi ser exempelvis positivt på att bygga snabbtåg genom Baltikum från Tallinn till Warszawa och Berlin.
- Inte sluta några nya handelsavtal med länder som inte har undertecknat Parisavtalet.
- Vi vill minska antalet utsläppsrätter. Att skära ner på antalet utsläppsrätter skulle direkt öka pressen på de stora klimatbovarna att minska utsläppen och kostnaderna för att förstöra klimatet skulle gå upp.

- Vi vill att den fria tilldelningen av utsläppsrätter ska upphöra. De borde istället säljas på offentliga auktioner. På sått skulle medlemsländerna få ytterligare inkomster, som i sin tur kunde användas för att bekosta en rättvis klimatomställning, med till exempel satsningar på järnvägar och kollektivtrafik. På sått ser vi till att kostnaderna hamnar där de borde: hos det fåtal storföretag som står för de stora utsläppen, inte hos vanligt folk.
- Sveriges har ett outnyttjat utsläppsutrymme inom ramen för utsläppshandeln som motsvarar omkring 15 miljoner ton koldioxid under 2018-2020. Vänsterpartiet anser att Sverige fortsatt ska skrota det outnyttjade utsläppsutrymme vi har utanför utsläppshandeln, för att undvika att utsläppsutrymmet säljs till andra länder.

